Lehrplan
Plan d'instrucziun
Piano di studio

Spazis, temps e societads

3. ciclus

geografia

Examinar las basas natiralas da la terra

1. Las scolaras ed ils scolars san descriver la terra sco planet.

Geografia: la terra sco planet

STS.1.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver caracteristicas da la terra sco planet. ≡furma da la terra, inclinaziun da l'axa da la terra, rotaziun, revoluziun da la terra
- b » san declerar fenomens che vegnan chaschunads da la posiziun e dal moviment da la terra en il sistem solar. ≡stagiuns, lunghezza dals dis, zonas d'urari
- c » san metter en in urden cronologic e territorial differentas concepziuns dal mund. ≡concepziuns dal mund

2. Las scolaras ed ils scolars san analisar l'aura ed il clima.

Geografia: aura e clima

STS.1.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver differentas zonas da cuntrada ed attribuir ad ellas las basas climaticas ch'èn caracteristicas per ellas (p.ex. diagrams climatics). ≡zona fraida, zona temprada, zona subtropica e zona tropica; stgalims d'autezza; posiziun continentala ed oceanica
- b » san denominar constellaziuns generalas da l'aura e vasts sistems da vent e declerar las auras tipicas che resultan da quels. ≡circulaziun tropica; constellaziuns generalas da l'aura en l'Europa: favugn, curs da la front, bisa
- c » san s'infurmar davart la midada dal clima, declerar motivs e giuditgar ils effects da la midada dal clima per differentas regiuns dal mund, en spezial da la Svizra (p.ex. regress dals glatschers: senda instructiva davart ils glatschers davant il vadretg da Morteratsch, vaschs da glatschers a Malögia, sdregliada da la schelira permanenta, institut federal per la perscrutaziun da naiv e da lavinas). ≡effect da serra; eveniments extrems: auas grondas
- d » san declerar la situaziun actuala cun il svilup dal clima sco era formular contribuziuns per limitar la midada dal clima en il futur.

3. Las scolaras ed ils scolars san declerar fenomens natirals ed eveniments da la natira.

Geografia: fenomens natirals ed eveniments da la natira

STS.1.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver fenomens natirals e cuntradas natiralas (p.ex. cuntradas glazialas, umidas, vulcanicas) e declerar lur furmaziun e svilup sco resultat da process endogens ed exogens. ≡tectonica da las plattas, erosiun, sedimentaziun
- b » san s'infurmar davart eveniments da la natira actuals e declerar lur motivs. ≡vulcanissem, terratrembel, bova, crudada da grippa
- c » san denominar e giuditgar ils effects d'eveniments da la natira per las situaziuns da viver d'umans e per l'ambient.
- d » san identifitgar e perscrutar cuntradas natiralas e fastizs d'eveniments da la natira a lieus d'emprender ordaifer la scola (p.ex. patrimoni mundial da la UNESCO Arena tectonica Sardona, bova preistorica da Flem).

4. Las scolaras ed ils scolars san perscrutar resursas natiralas e purtaders d'energia.

Geografia: materias primas e purtaders d'energia

STS.1.4 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san denominar resursas natiralas ch'èn impurtantas per ils umans (p.ex. crappa, materias primas mineralas, aua, terren) e lur utilisaziun. ≡materia prima, resursa
- b » san differenziar tranter purtaders d'energia regenerabla e betg regenerabla (p.ex. radis dal sulegl, forza idraulica, ieli mineral, lain) e cumparegliar lur avantatgs e dischavantatgs. ≡purtaders d'energia
- c » san analisar ils effects per l'uman e l'ambient che vegnan chaschunads da l'explotaziun, la producziun e l'utilisaziun da resursas natiralas.
- d » san denominar problems che resultan dal fatg che resursas natiralas èn avant maun limitadamain ed analisar conflicts d'interess che naschan da quai.
- e » reflecteschan davart l'agen cumportament en l'ir enturn a moda persistenta cun resursas natiralas.

Caracterisar modas da viver e spazis da viver

1. Las scolaras ed ils scolars san identifitgar ed ordinar structuras ed moviments da la populaziun.

Geografia: populaziun e migraziun

STS.2.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver repartiziuns e svilups da la populaziun en regiuns specificas dal mund e cumparegliar a maun da diagrams da la populaziun. ≡augment global da la populaziun
- b » san identifitgar moviments actuals da la populaziun, structurar quels territorialmain e temporalmain sco era declerar motivs per la migraziun. ≡migraziun en Svizra; motivs da migraziun economics, socials, ecologics e politics
- c » san discutar tge consequenzas che la migraziun ha per las persunas pertutgadas e per la societad che recepescha ellas.

2. Las scolaras ed ils scolars san cumparegliar modas da viver d'umans en differents spazis da viver.

Geografia: modas da viver ed inegualitads

STS.2.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san preschentar atgnas ideas da modas da viver famigliaras ed estras, cumparegliar cun autras ed ordinar. ≡mental maps
- b » san perscrutar, caracterisar e cumparegliar modas da viver passadas ed actualas en differents territoris (p.ex. svilups demografics en il chantun Grischun, dal vitg da purs a la destinaziun turistica cun exempels concrets, emigraziun-immigraziun en il Grischun). ≡funcziuns da basa da l'existenza
- c » san descriver inegualitads socialas, declerar lur motivs e giuditgar cundiziuns da viver en differents spazis da viver. ≡povradad, fom, furmaziun
- d » san perscrutar ils effects d'inegualitads socialas, giuditgar mesiras per reducir talas (p.ex. finamiras millennaras, cooperaziun al svilup) e sviluppar atgnas ideas en chaussa.

3. Las scolaras ed ils scolars san analisar la dinamica en territoris urbans e rurals.

Geografia: dinamica en citad e sin la champagna

STS.2.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san preschentar atgnas ideas da territoris urbans e rurals, cumparegliar cun auters e metter en dumonda.
- b » san identifitgar e cumparegliar caracteristicas e funcziuns da territoris urbans e rurals. ≡funcziun da center, da recreaziun, d'abitar, repartiziun da la populaziun, naziunalitads
- c » san examinar e denominar svilups e midadas en territoris urbans e rurals. ≡aglomeraziun, svilup da l'abitadi, urbanisaziun, fugia da la champagna, facturs push/pull, segregaziun
- d » san metter en dumonda effects reciprocs tranter territoris urbans e rurals e deducir da quai consequenzas per l'uman e l'ambient che vegnan chaschunadas da quels effects.

4. Las scolaras ed ils scolars san perscrutar mobilitad e transport.

Geografia: mobilitad e transport

STS.2.4 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san analisar a maun d'exempels da la Svizra ed en il context global il svilup dal transport da persunas e rauba, sco era il svilup da la tecnica da communicaziun.
- b » san perscrutar e denominar ils effects da transport e mobilitad sin uman, ambient e structuras territorialas (p.ex. effects da la construcziun da la Viafier retica, da l'engrondiment dal Gottard e dal San Bernardin, da la nova lingia da viafier tras las Alps [NVTA] sco era da l'introducziun da l'automobil en il Grischun). ≡traffic public, traffic individual
- c » enconuschan criteris per in cumportament da mobilitad persistent e segir e san applitgar quels per reflectar davart l'agen cumportament da mobilitad.

5. Las scolaras ed ils scolars san giuditgar l'impurtanza dal turissem.

Geografia: turissem

STS.2.5 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver ed ordinar il cumportament da turist/-as en cumparegliaziun cun indicaturs statistics (p.ex. destinaziuns, intent, durada, furma, pernottaziun, meds da transport).
- b » san descriver furmas dal turissem a maun d'exempels dal territori alpin svizzer e dal territori mediterran sco era caracterisar l'impurtanza economica per ina schelta da regiuns. ≡turissem individual. turissem da massa, turissem miaivel
- c » san giuditgar l'influenza d'activitads turisticas sin regiuns muntagnardas e da costa e denominar lur effects per uman ed ambient (p.ex. furmas intensivas ed extensivas da turissem, sport da naiv). ≡turissem d'enviern e da stad, traffic, infrastructura, midadas da la cuntrada
- d » san declerar ils giavischs dal turissem persistent e pondereschan tals areguard l'atgna concepziun da vacanzas.

Analisar las relaziuns tranter l'uman e l'ambient

1. Las scolaras ed ils scolars san perscrutar sistems natirals e lur utilisaziun.

Geografia: sistems natirals

STS.3.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san caracterisar sistems natirals e metter quels en in urden territorial. ≡guaud tropic, mar, Arctica/Antarctica, muntognas, deserts, citads
- b » san perscrutar furmas da duvrar sistems natirals (p.ex. agricultura, pestga, explotaziun da materia prima, turissem, colonisaziun) e descriver las midadas da l'utilisaziun en il decurs dal temp. ≡Kulturlandschaftswandel in der Schweiz
- c » san deducir ils effects da l'utilisaziun da sistems natirals sin il maletg da la cuntrada e sin il consum da resursas natiralas. ≡desertificaziun, runcada da guaud, sauaziun
- d » san s'infurmar davart ils conflicts d'interess en connex cun l'utilisaziun da sistems natirals, ponderar quels conflicts e giuditgar intervenziuns da l'uman en sistems natirals.
- e » san giuditgar mesiras da protecziun per sistems natirals (p.ex. zona da paus per la selvaschina, parc naziunal svizzer, parc Adula, parc Ela, biosfera Val Müstair, parc natiral Beverin, riserva forestale Val Cama, labels d'ambient, campagnas) e reflectar davart utilisaziuns persistentas pussaivlas.

2. Las scolaras ed ils scolars san perscrutar process economics e la globalisaziun.

Geografia: geografia economica e globalisaziun

STS.3.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver e differenziar differents spazis economics. ≡territoris agrars, regiuns industrialas, centers da servetsch
- b » san cumparegliar e giuditgar furmas da producziun agriculas areguard lur effects sin la cuntrada, il consum da resursas natiralas e la situaziun da lavur dals umans sco era declerar entretschaments regiunals e globals. ≡furmas da producziun agriculas: agricultura da muntogna, plantascha
- c » san intercurir la producziun da rauba industriala ed il metter a disposiziun servetschs areguard lur effects territorials e socials, sco era declerar entretschaments regiunals e globals. ≡basegn da resursas sco terren, aua, forzas da lavur
- d » san descriver midadas territorialas ch'èn resultadas da la midada da las structuras (p.ex. agricultura - industria - prestaziun da servetschs). ≡midada d'utilisaziun e revalitaziun d'anteriurs centers d'industria; rolla dals meds da communicaziun
- e » s'occupan da la producziun persistenta da rauba e san reflectar davart enconuschientschas areguard l'agen cumportament.

3. Las scolaras ed ils scolars san chapir process da la planisaziun dal territori.

Geografia: planisaziun dal territori

STS.3.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san chapir la significaziun sociala da dumondas geograficas e da la planisaziun dal territori en medias, evaluar tala e discutar davart ella.
- b » san elavurar la basa speziala tar process da la planisaziun dal territori, numnar differentas posiziuns latiers e sa furmar in'atgna opiniun (p.ex. concepziun da la zona d'abitadi, midada da zona, meglieraziun generala da la selvicultura e da l'agricultura). ≡planisaziun dal territori, destructuraziun da la cuntrada, protecziun da la cuntrada, svilup persistent dal territori

S'orientar en spazis

1. Las scolaras ed ils scolars san localisar lieus.

Geografia: topografia e raster d'orientaziun

STS.4.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san marcar e chattar lieus che fan part da situaziuns d'emprender sin chartas, globus analogs e digitals sco era fotografias da satellit en differentas scalas. ≡continents, oceans, muntognas, pajais, lieus, auas, cuntradas grondas
- b » san caracterisar geograficamain la situaziun da lieus determinads cun agid da caracteristicas territorialas (p.ex. a la mar, en la regiun prealpina, en il territori arid).
- c » san metter lieus en in raster d'orientaziun territorial. ≡rait da coordinatas, zonas da vegetaziun, cunfins da las plattas; spazis economics

2. Las scolaras ed ils scolars san trair a niz chartas e meds d'orientaziun.

Geografia: chartas e meds d'orientaziun

STS.4.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver e cumparegliar differentas preschentaziuns da chartas (p.ex. centradas sin l'Europa, sin ils pols, cartograms defurmads).
- b » san duvrar ed evaluar differentas chartas e meds d'orientaziun per respunder dumondas. ≡meds d'orientaziun: text da diever, maletg, maletg da bloc, profil, statistica, diagram, model
- c » san dissegnar skizzas cartograficas e chartas simplas.
- d » san represchentar en models situaziuns e problematicas traidimensiunalas (p.ex. tellurium, sablunera, model d'aua sutterrana) ed analisar cun agid d'experiments simpels.

3. Las scolaras ed ils scolars san s'orientar en il spazi real.

Geografia: orientaziun en il spazi real

STS.4.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san determinar l'atgna posiziun cun agid da chartas e da meds d'orientaziun sco era chattar lieus ed objects en il spazi real. ≡coordinatas
- b » san sa mover en il spazi real cun agid da meds d'orientaziun (p.ex. cumpass, GPS, charta da rallye, plan da la rait da traffic).
- c » san far cartaziuns simplas tar dumondas determinadas en il spazi real.

istorgia

Chapir la Svizra cun sias tradiziuns e midadas

1. Las scolaras ed ils scolars san declerar il cumenzament ed il svilup da la Svizra.

Istorgia: istorgia svizra

STS.5.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san declerar curtamain eveniments impurtants dal cumenzament e dal svilup da la Confederaziun ed attribuir a maletgs enconuschents. ≡mitus d'origin, Confederaziun, cuntrari vitgs urbans-vitgs rurals, separaziun confessiunala
- b » san descriver il cumenzament ed il svilup da la Svizra sco stadi federal e metter en in connex europeic. ≡Helvetica, stadi federal, naziun
- c » san mussar motivs, andament e consequenzas d'in eveniment impurtant da l'istorgia svizra dal 20. tschientaner. ≡la Svizra durant il temp da las guerras mundialas; chauma generala svizra; la Svizra en la Guerra fraida, en la conjunctura auta; dretg da votar da las dunnas
- d » san chattar sezs materialias tar midadas determinadas en la Svizra dals ultims 200 onns ed illustrar cun quai las midadas (p.ex. ambient, mintgadi, schlattaina, migraziun, religiun, emigraziun da las regiuns muntagnardas en Italia, Russia ed America dal nord en il 19. tschientaner).

2. Las scolaras ed ils scolars san mussar co che umans en Svizra vegnan caracterisads da midadas economicas e co ch'els van enturn cun las midadas.

Istorgia: istorgia svizra

STS.5.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san mussar e declerar il svilup dals secturs da lavur vi da la Svizra sco exempel (p.ex. midadas dal dumber da bains purils en la vischnanca da scola, svilup dal dumber d'emploiads en ils trais secturs da lavur en il 19. e 20. tschientaner en Svizra). ≡midada da la societad agrara a la societad industriala ed a la societad da servetschs; la Svizra sco pajais d'emigraziun e d'immigraziun
- b » san mussar la midada d'ina professiun en il decurs dal temp (p.ex. cun funtaunas illustradas, funtaunas scrittas). ≡progress tecnic
- c » san declerar ils effects da midadas economicas sin singuls umans (p.ex. tecnisaziun, inflaziun, conjunctura auta, stgarsezza d'energia).

3. Las scolaras ed ils scolars san cumparegliar la vita da mintgadi d'umans en Svizra en differents tschientaners.

Istorgia: istorgia svizra

STS.5.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san documentar e declerar las midadas d'in lieu en il decurs dal temp (p.ex. chasa da scola, plazza communala, maletg da la citad, via, val). ≡istorgia da la scola, istorgia locala e regiunala
- b » san cumparegliar singuls aspects da la vita da mintgadi da differentas epocas e numnar motivs per midadas (p.ex. abitar, nutriment, temp liber). ≡istorgia quotidiana
- c » san purtretar singulas Svizras e singuls Svizzers che han furnì ina contribuziun impurtanta per il svilup da la convivenza e da la giustia sociala en Svizra ed en il mund (p.ex. Clau da Flia, Huldrych Zwingli, Guillaume-Henri Dufour, Alfred Escher, Emilie Kempin-Spyri, Henry Dunant, Marie Heim-Vögtlin, Robert Grimm, Denis de Rougemont, Henri Guisan, Gertrud Kurz, Emilie Lieberherr). ≡minoritads culturalas e religiusas, giustia, curaschi civil
- d » san chattar en ina biblioteca u en in archiv ina funtauna u ina preschentaziun dal mintgadi d'in uman en Svizra, leger ed analisar tala (p.ex. davart la famiglia, sanadad, mobilitad).

Declerar cuntinuitads e midadas da l'istorgia mundiala

1. Las scolaras ed ils scolars san raquintar l'istorgia dal cumenzament dal temp modern fin oz en tagls longitudinals definids.

Istorgia: istorgia mundiala

STS.6.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san mussar cun agid da materialias, co ch'il maletg dal mund è sa midà il cumenzament dal temp modern (p.ex. cun chartas, illustraziuns da viadis d'exploraziun). ≡temp modern: inscunters culturals, concepziun dal mund
- b » san mussar a maun d'ina midada istorica dal temp modern tempriv, co ch'il pensar e viver d'umans èn sa midads. ≡expansiun europeica, refurmaziun, absolutissem, illuminissem
- c » san sviluppar ina survista generala da l'istorgia dal cumenzament dal temp modern fin oz (p.ex. cun in simpel radi da temp, ina tabella cun infurmaziuns da differents continents). ≡il passà, il preschent, il futur
- d » san scriver ina curta preschentaziun istorica d'ina regiun determinada dal cumenzament dal temp modern fin oz (p.ex. dal pajais d'origin, da la destinaziun da vacanzas, dals Stadis Unids, dal Proxim Orient, da la China).

2. Las scolaras ed ils scolars san caracterisar cuntinuitads e midadas en il 19. tschientaner.

Istorgia: istorgia mundiala

STS.6.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san declerar motivs e consequenzas da la Revoluziun franzosa. ≡societad da classas; Revoluziun franzosa: libertad, egualitad
- b » san chattar differentas infurmaziuns davart in aspect da l'industrialisaziun e cumparegliar talas ina cun l'autra (p.ex. in maletg, ina funtauna da text, in rapport d'aventura davart la maschina da vapur). ≡industrialisaziun, dumonda sociala, lavur d'uffants
- c » san raquintar cun materialias prescrittas in'istorgia tar il 19. tschientaner ch'è curta ed istoricamain adequata. ≡imperialissem, colonialissem, naziunalissem
- d » san s'occupar da materialias tar invenziuns e scuvertas en il 19. tschientaner e mussar uschia motiv, andament ed effect da la midada.

3. Las scolaras ed ils scolars san analisar tscherts fenomens da l'istorgia dal 20. e 21. tschientaner e declerar lur relevanza per oz.

Istorgia: istorgia mundiala

STS.6.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san mussar, pertge ch'il 20. tschientaner vegn numnà l'epoca dals extrems. ≡guerras mundialas, faschissem, communissem, holocaust, guerra fraida, moviment d'independenza, globalisaziun, guerra civila, terrorissem
- b » san raquintar l'istorgia d'instituziuns e d'umans specifics ch'èn s'engaschads il 20. e 21. tschientaner per libertad, pasch, bainstanza, giustia u in svilup persistent (p.ex. Bertha von Suttner, Martin Luther King, Mamma Theresa, Nelson Mandela, Mahathma Ghandi). ≡dretg internaziunal umanitar, Crusch Cotschna, fugia, migraziun, asil
- c » san raquintar a maun da materialias prescrittas istorgias d'umans pertutgads d'ina guerra dals ultims 50 onns e metter quellas istorgias en in context istoric.

Analisar e duvrar la cultura da l'istorgia

1. Las scolaras ed ils scolars san s'orientar en lieus da furmaziun istorics che sa chattan ordaifer la scola e san duvrar els per emprender.

Istorgia: cultura d'istorgia

STS.7.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san, suenter avair frequentà in museum (p.ex. museum retic, museum local Puschlav, San Vittore, Chesa Granda, Chesa Planta a Samedan, museum regiunal Surselva), descriver in object d'exposiziun e raquintar in'istorgia latiers. ≡museum
- b » san far ina charta da monuments relevants e da lieus istoricamain impurtants dals agens conturns. ≡monument, lieu istoric, lieu commemorativ
- c » san declerar a tge ch'in monument specific regorda. ≡retschertga
- d » san manar conscolaras/conscolars tras ina part d'in museum u d'in lieu istoric e declerar en quest connex objects tipics resp. lieus impurtants.

2. Las scolaras ed ils scolars san profitar da l'istorgia per la furmaziun ed il divertiment.

Istorgia: cultura d'istorgia

STS.7.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san chattar differentas materialias per in tema istoric tschernì dad els sezs, descriver quellas cumpetentamain ed ordinar tenor geners da funtaunas. ≡funtauna scritta, funtauna illustrada, caricatura istorica, fotografia, charta istorica e charta d'istorgia
- b » san resumar ina represchentaziun populara d'in tema istoric e metter en in context istoric. ≡represchentaziun populara da l'istorgia: comic istoric, film dramatic, cudesch per giuvenils istoric
- c » san chattar ulteriuras materialas tar ina represchentaziun populara da l'istorgia e cumparegliar quellas cun la represchentaziun. ≡funtauna e represchentaziun, critica da la funtauna
- d » san declerar co che l'istorgia ha influenzà lur vita e co ch'els profitan sezs da l'occupaziun cun l'istorgia.

3. Las scolaras ed ils scolars san obtegnair enconuschientschas davart il passà or da discurs cun perditgas dal temp.

Istorgia: cultura d'istorgia

STS.7.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san chattar funtaunas tar l'istorgia da l'atgna vita ed integrar en in raquint. ≡biografia: fotografias, objects, documents
- b » san mussar tar in object istoric, co che umans èn ids enturn cun quel ed a tge ch'el ha servì (p.ex. roda da filar veglia, aissa da lavar, regal da cumposiziun, flagè u pal da scuder). ≡object istoric
- c » san far e documentar in'intervista cun perditgas dal temp davart in eveniment u fenomen istoric. ≡intervista cun perditgas dal temp
- d » san enritgir cun autras funtaunas in'intervista fatga sezs cun perditgas dal temp (p.ex. cun fotografias, rapports en las gasettas, statisticas) e metter en in context istoric.

Chapir la democrazia ed ils dretgs umans e s'engaschar per tals

1. Las scolaras ed ils scolars san declerar la democrazia svizra e cumparegliar cun auters sistems.

Istorgia: furmaziun politica

STS.8.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san explitgar co che la democrazia è naschida e co ch'el è sa sviluppada vinavant e co ch'ella sa distingua d'autras furmas guvernativas. ≡democrazia, suveranitad dal pievel, limitaziun da la pussanza, dretg da burgais
- b » san differenziar trais pussanzas sin plaun communal, chantunal e federal e mussar tge incumbensas ch'ellas schlian. ≡constituziun, separaziun da las pussanzas, regenza, parlament, dretgira
- c » san declerar particularitads impurtantas da la democrazia svizra sco era ils dretgs e las obligaziuns che resultan da quai. ≡federalissem, pievel, vischnanca, democrazia directa, iniziativa, referendum, partidas, federaziuns
- d » san prender posiziun davart problems actuals e cuntraversas, integrar en quest connex experientschas persunalas ch'èn vegnidas fatgas en il mintgadi en scola ed ordaifer la scola e motivar las posiziuns (p.ex. relaziun dal stadi e da l'economia, concepziun da la zona d'abitadi).

2. Las scolaras ed ils scolars san declerar il svilup, l'impurtanza e la smanatscha dals dretgs umans.

Istorgia: furmaziun politica

STS.8.2 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san explitgar ils dretgs d'uffants ed umans. ≡dretgs fundamentals, dretgs umans, dignitad umana
- b » san chapir e giuditgar l'impurtanza dals dretgs d'uffants ed umans per l'agen mintgadi e per la cuminanza da scola. ≡discriminaziun
- c » san raquintar exempels istorics che han gidà a realisar meglier ils dretgs d'uffants ed umans.

3. Las scolaras ed ils scolars san chapir e giuditgar il posiziunament da la Svizra en Europa ed en il mund.

Istorgia: furmaziun politica

STS.8.3 Las scolaras ed ils scolars ...

3
- a » san descriver finamiras e giavischs specifics sco era il svilup d'ina organisaziun internaziunala, da la quala la Svizra è commembra. ≡ONU
- b » san raquintar fasas da l'unificaziun europeica e caracterisar en quest connex la posiziun da la Svizra. ≡neutralitad; cussegl da l'Europa; OSCE
- c » san skizzar differentas posiziuns da la relaziun Svizra - Europa e prender sezs posiziun en chaussa.